

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

VORBIREA

I. P. S. S. Mitropolitului Nicolae, la deschiderea Adunării Arhiepiscopiei în Catedrala din Sibiu, la Dumineca Tomii 1944.

Hristos a înviat!

Onorată Adunare Eparhială,

Deși mi-am dat seama cât de anevoioasă este călătoria în aceste zile, totuși am ținut ca, date fiind împrejurările deosebit de serioase prin cari trece Țara și Neamul nostru, să intrunesc pe reprezentanții clerului și ai poporului pentru a ne sfătui împreună asupra datoriilor noastre și asupra acțiunii speciale a Bisericii în aceste timpuri. Căci pe lângă toată gravitatea situației, Biserica este chemată să rămână la postul ei de cărmuitoare a vieții sufl. tești a poporului, ba chiar să-și intensifice lucrarea de înălțare a moralului obștei românești, inspirându-i încredere în Dumnezeu și întărind-o în acele virtuți prin cari să poată birui încercările aspre ale prezentului. Dacă în vremuri grele răspunderea tuturor pentru destinul Neamului este mai accentuată ca oricând, răspunderea Bisericii, care scăpare s'a făcut nouă în cele mai apăsătoare timpuri, e sporită în chip deosebit, dat fiind că pe ea o leagă de popor nu numai anumite dispoziții ale Statului, ci însăși porunca lui Dumnezeu. Noi ierarhii și preoții suntem pătrunși de această sporită răspundere a noastră în actualele împrejurări și suntem hotărâți să nu ne dăm în laturi de sub jugul ei. Ne vedem limpede obligația de-a sta în mijlocul poporului ca puncte neclintite în jurul cărora să se întărească solidaritatea tuturor fiilor neamului. Căci de nimic nu avem mai mare lipsă azi decât de solidaritatea indestructibilă între toți Românii, de voința tuturor de a crede și mărturisi la fel, având un unic gând, un unic ideal, o unică țintă: salvarea neamului din primejdia care îl amenință. Toți trebuie să fim stăpâniți azi în toată ființa de acest imperativ național fundamental, față de care toate celelalte interese și nevoi obștești sau particulare trebuie să amuțească, așteptându-și alt soroc pentru a-și cere ascultare.

Dacă ne vom strânge cugetele și voințele într'un

singur mănunchiu închinat gândului de mântuire a neamului, Dumnezeu ne va ajuta să leșim și din această amarnică strâmtorare. Faptul că ne aflăm în cel mai întunecat moment al nopții acestui războiu, ne dă convingerea că nu mai e mult până se vor ivi zorile păcii. Toate eforturile supraomenești pe cari le fac acum popoarele pe câmpul de războiu, nu le fac cu alt scop decât ca să dobândească o pace cât mai mulțumitoare. Oamenii de stat din diferitele țări încep a întocmi planuri după cari să dea lumii leșite din războiu o orânduire cât mai dreaptă. Diferitele grupări confesionale ale creștinismului se silesc să inspire popoarelor din cari fac parte anumite principii de cari să se călăuzească la încheierea păcii și la așezarea lumii după războiu.

Este necesar să se audă și din partea Bisericii ortodoxe române glasuri cari să dea expresie opiniilor sale despre principiile generale și minimale cari ar trebui avute în vedere la încheierea păcii, ca ea să fie durabilă și cu efecte adânci în suflete. Dacă în chestiuni de războiu competența cade întregă pe partea omului, în chestiuni de pace omul fără Dumnezeu, adică Statele fără Bisericile creștine, nu vor putea face nimic trainic și efectiv.

Fiind întrerupte deocamdată, din cauza împrejurărilor de războiu legăturile între Bisericile ortodoxe naționale și celelalte grupări confesionale din mișcarea ecumenică, principiile privitoare la pace trebuie să le formulăm fiecare reprezentant al Bisericii din locul unde ne găsim. Noi dorim însă ca să vină cât mai curând momentul în care să putem relua legăturile cu celelalte grupări creștine, pentruca întregă creștinătatea să poată da o formulare comună și plină de autoritate concepției sale despre înfăptuirea păcii mult așteptate.

Gândurile noastre privitoare la pacea după care ne dorim, nu merg până la precizări de amănunte. Orice precizare se referă la metode, la organizare, la

acte concrete de înfăptuire, la modul de trecere a unei idei în faptă. Ca atare, o asemenea precizare nu mai aparține religiei, ci politicii și Biserica nu vrea să se amestece în domeniul politicii, pentru a rămânea ferită de dușmăniile cari s'ar naște de aici.

Biserica se preocupă nu atât de metodele exterioare prin cari se poate realiza pacea, cât de condițiile interne, sufletești ale unei păci durabile. Dacă armatele apără pământul patriei, iar oamenii de stat existența politică a națiunilor, menirea Bisericii este să lucreze la crearea acelor condiții sufletești cari fac ca popoarele să poată exista de fapt și ca entități politice, dar nu numai ca atari, ci pe un plan de viață mult mai adânc.

Prima condiție de care trebuie să se țină seama la stabilirea păcii viitoare, sau pe care trebuie să o realizeze ca fundament statornic al ei, este libertatea indivizilor și a popoarelor. Libertatea este condiția esențială pentru viața deplină a ființelor omenești. Fără libertate nici indivizii, nici popoarele nu își pot desvolta virtualitățile ființei lor. Libertatea e reclamată de valoarea neperitoare și unică a ființii umane. Nu se poate realiza o ordine durabilă în lume, o ordine care să nu fie ordinea morții, ci ordinea vieții, fără libertate. Robia nu e așezare demnă de ființa omenească. Ea nu ușurează progresul omului în spirit, ci îl înăbușă. Mulțimea de jertfe pe cari le aduc azi popoarele în luptă, indiferent că unele vor fi învinse și altele învingătoare, nu și-ar ajunge scopul dacă nu s'ar garanta prin pacea viitoare libertatea pe seama tuturor. Biserica a militat prin reprezentanții ei de pretutindeni, indiferent de grupare confesională, atât în îndelungatul ei trecut, cât și în timpurile din urmă, ca nici o altă instituție, pentru libertate. Dar nu numai a militat, ci a și suferit. Nici știința, nici arta, nici alte instituții n'au luptat și n'au suferit atâta pentru libertate și n'au dat atâția martiri ca Biserica. Biserica ortodoxă ardeleană nu a rămas nici ea în urmă în această luptă. Dimpotrivă. Tot trecutul poporului român de pe aceste plaiuri este o carte care povestește despre lupta pentru libertate a Bisericii sale. Cred că nu va suferi prea mult regula modestiei amintind că cel ce vă vorbește s'a simțit dator să rămână pe linia tradiției de luptă și să pledeze în aceste zile la toate ocaziile binevenite pentru libertatea neamului. Iar prin glasul Bisericii s'au exprimat și de astă dată milioane de Români cari nu au avut putința să-și spună direct cuvântul lor.

Dar libertatea indivizilor și a neamurilor trebuie să-și găsească întregirea în comuniunea care trebuie să se statornicească între inși și neamuri. Altfel ea duce la egoism și anarhie. Comuniunea între State se va manifesta practic în colaborarea lor, satisfăcându-și reciproc lipsurile pe teren economic. În această colaborare vor trebui permise și neamurile mici și cu mai puține resurse de traiu, dar egal de îndreptățite

la existență. În nici un caz nu se poate recunoaște acea teorie în care s'a codificat egoismul și orgollul rasist, teoria după care unele neamuri ar avea privilegiul la o existență mai largă în baza unei preținse superiorități numerice sau de calitate.

Statele nu pot trăi închise în ziduri chinezești. Mentalitatea Statelor izolate unele de altele a crescut din ideea că Statul ar fi scop în sine, ar fi o realitate absolută. Statul este însă pentru națiune, este organul politic al acesteia, iar neamurile suferă când Statele cari le obliăduesc fac să se întrerupă circulația de bunuri și de idei dintre ele.

Dar comunitate reală între inși și State nu se poate statornici cu adevărat decât acolo unde suflă duhul creștin al smereniei, al conștiinții că peste toți oamenii și peste toate statele domnește voia aceluiaș Dumnezeu, care ne-a zidit și ne-a rânduit o viață de solidaritate omenească la bine și la rău. Totalitarismele de orice fel neadmițând nici o putere deasupra lor, sau alătura de ele, nu se vor împăca nici odată cu această comunitate între State. Dar pretenție totalitare asupra omului, a neamului și a lumii nu poate avea decât atotputernicul și atotstăpânitorul Dumnezeu. De aceea voința lui Dumnezeu trebuie să fie lege supremă pentru toate Statele. Orientându-se după această voință vor găsi punțile de apropiere și posibilitățile de colaborare în spirit de reciprocă îngăduință și ajutorare.

În această legătură de idei cred că e de folos să atrag atențiunea asupra faptului că în timpurile recente, de mari ispite totalitariste, Biserica a fost în Statul nostru singura instituție care a rămas pe lângă spiritul democratic. S'a adevărit astfel din nou însușirea ei de Biserică a poporului, a obștei celei mari, care, după concepția ce stă la baza organizațiunii noastre bisericești, are dreptul să mărturisească și să-și spună cuvântul în chestiunile privitoare la destinul ei.

Dar libertatea întregită cu spiritul de comuniune va aduce în viața Statelor un echilibru interstatal, iar în cea a indivizilor o frățietate plină de pace, numai dacă toate Statele și toți indivizii vor beneficia de aceleași drepturi. Dreptatea este un element constitutiv absolut necesar pentru o pace durabilă. Unde lipsește dreptatea, lipsește temelia pentru un edificiu trainic al ordinii din lume.

Toate neamurile, mari sau mici, vor trebui să primească ceea ce li se cuvine în baza drepturilor lor sfinte și să se bucure de aceleași drepturi la existență, la onoare și la bunurile materiale ale lumii. De asemenea trebuie realizată o mai deplină dreptate socială. Trebuie să dispară inegalitățile externe atât de izbitoare în repartizarea bunurilor între indivizi și familii. Munca va trebui așezată în drepturile ei și în cinstea ei deplină, ca factor determinant esențial în repartizarea bunurilor dintre indivizi. O ordine de

dreptate socială impune o limitare a capitalismului și o asanare a pauperismului. In locul oricărei alte ideologii extremiste, Biserica vede progresul adevărat în această privință numai în înfăptuirea tot mai deplină a unei etici sociale creștine.

Onorată Adunare Eparhială,

Cum am amintit, Biserica nu are dorința să formuleze propriu zis un program de politică creștină, ci ea dorește numai ca în fruntea Statelor să ajungă oameni cu inima încreștinată, cari să se călăuzească după voia lui Dumnezeu. Numai o familie de neamuri reîncreștinate și îndrumate de conducători creștini poate fi o garanție serioasă că lumea nu va recădea peste câțiva timp din nou în suferințele măcelului de azi. Fără o întoarcere generală la Dumnezeu, fără pocăință din partea tuturor popoarelor, biruitoare și biruite, nu se va putea instaura o ordine mai bună. Toți suntem vinovați de acest războiu. El este plata păcatului tuturor. Toți trebuie să ne pocăim și să rugăm pe Dumnezeu să ne dea un cuget nou, curățit de orgoliu și umplut de smerenie. Numai așa se vor retrage toate apele în matca lor și va putea începe viața normală pe pământ.

Popoarele trebuie să înceapă a se ruga mai mult lui Dumnezeu. Este actul principal pe care trebuie să-l săvârșească pentru ca să ajungă a se împărtăși de pace, de o pace cu adevărat liniștitoare, dreaptă, bună pentru toți și durabilă.

Să rugăm și noi pe Dumnezeu să ne ajute să putem ieși la lumină din greutățile prezente, cu hotărârile Țării rotunjite, cu dreptatea noastră și cu libertatea tuturor fiilor neamului nostru.

„Telegraful Român“.

Protopop trecut la pensie

Pe data de 1 Mai 1944, protopopul S. Stana, vistiernicul Eparhiei Aradului, a trecut în statul de pensie.

Cu acest prilej superioritatea noastră bisericească, i-a adresat părintelui Stana actul de apreciere, pe care îl reproducem mai jos.

Revista „Biserica și Școala“, al cărei vrednic redactor a fost părintele Stana vreme de 15 ani și agil colaborator peste 30 de ani, asemenea preoțimea Eparhiei noastre din rândurile căreia s'a ridicat Prea Cucernicia Sa, ne asociem cu dragoste la frumoasele aprecieri ale Episcopiei noastre, rugând pe părintele Stana să țină și mai departe legăturile de distins colaborator cu Biserica și Școala.

Prea Cucernicieii Sale Părintelui
SIMION STANA, protopop

A r a d

Trecând Prea Cucernicia Ta, la data de 1 Mai a. c., la pensie, cu dragoste părintească îți comunicăm următoarele :

In cei 34 ani de preoție : 10 ani serviți ca preot rural, iar 24 ca funcționar la Consiliul Eparhial ort. rom. din Arad, ai arătat cu vorba, cu scrisul și cu fapta : cum trebuie să fie preotul Bisericii ortodoxe. In parohiile Archiș și Vânători, ai căror credincioși i ai păstărit, ai încheiat între Biserica și enoriași o atât de strânsă legătură sufletească, încât nu numai credinciosul se ducea la Altar, dar și altarul venea la fiii săi sufl. tești.

Prea Cucernicia Ta, ca un bun părinte, i-ai cercetat încât n'a fost casă pe care n'ai fi cercetat o, durere pe care nu ai cunoscut-o și ușurat-o.

Ajungând în anul 1920 în urma activității pastorale a Prea Cucernicieii Tale, la Arad nu Te-ai crezut achitat de îndatorirea de funcționar prin terminarea agendelor strict oficiale și răspândirea învățăturilor creștine prin articolele publicate în ziare și organul eparhial, care a apărut 15 ani sub redactarea Prea Cucernicieii Tale, ci ai continuat opera Samaritanului milostiv printre bolnavii spitalelor din Arad, ale căror duhovnic și preot ai fost timp de 16 ani. In această calitate și cu ajutorul oamenilor de bine care prețuesc rolul Bisericii și după calitatea preotului, ai înființat și înfrumusețat capela dela Spitalul Central Județan

Ca funcționar ai fost omul datoriei până la capăt, pentru care datorința a îmbrăcat imperativul unei dogme din decalog. Ai fost pacinic, devotat, curat la mâini și cruțător în averea Episcopiei administrată de Prea Cucernicia Ta. Pentru toate aceste fapte, merite și virtuozități, ai avut nu numai satisfacția conștiinței ci și recunoștința Bisericii, care Te-a ales prin adunarea eparhială, a căreia membru ai fost în anii 1925-1927, în postul de consilier onorific la Secția economică, servind în această calitate sub doi Episcopi înaintași și sub Noi timp de 19 ani.

Constatând cu bucurie toate aceste, îți urăm cu dragoste de Părinte sufletească să Te poți bucura cât mai îndelungat de bine meritata odihnă și nădăduim că fiind încă în plenitudinea puterilor spirituale, vei mai trage brazde adânci în ogorul ziaristiceii.

Cu arhieriești binecuvântări.

Arad, la 29 Aprilie 1944.

† ANDREI

Episcop.

Sava Tr. Seculn

consilier, referent eparhial.

Există Dumnezeu ?

„Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut“.

Așa grăește Evanghelistul Ioan (la cap. 1 v. 18).

Mintea sceptică se întreabă : Cum atunci este Dumnezeu, dacă nu L-a văzut nimeni, niciodată ?

Dar în acest caz, nici voi care vă îndoiiți, nu

puteți să negați că Dumnezeu nu există, pentru simplul motiv că nu poate fi văzut și nici cunoscut.

Intrebarea însă că: *Există Dumnezeu sau nu, persistă mereu și cu cât o punem mai des, cu atât se accentuează și necesită un răspuns.*

Dacă Dumnezeu există, atunci de ce nu se arată oamenilor în așa fel ca să se poată constata și verifica existența Lui?

La aceasta răspundem cu toată convingerea: Dumnezeu ni s'a arătat în modul cel mai evident, încă din existența Lui a fost verificată de istorie. S'a pogorât din cer pe pământ — Fiul Său — purtând chipul Tatălui și luând asupra Sa chip de om; a trăit pe pământ mai bine de trezeci de ani. A propovăduit oamenilor în timp de trei ani învățătura Sa; a săvârșit fapte, realizarea cărora întrece orice putere omenească; a suferit răutatea lumii acestuia; a murit pe Cruce; s'a îngropat, pentru ca a treia zi să se ridice din morți și să învieze, dovedind astfel că este Dumnezeu adevărat. Peste patruzeci de zile s'a înălțat la cer, de unde și-a trimis alt mângâitor, pe Duhul Sfânt, care fără încetare ne arată, că Dumnezeu există.

Astfel, ce dovezi speciale pentru existența lui Dumnezeu mai trebuiesc celor îndoielnici, până când și cele existente sunt numărate. Ele ne vorbesc nu numai de existența Lui, ci și ne arată cum este Dumnezeu.

Toate negațiile existenței lui Dumnezeu ale celor necredincioși mai mult se bazează și se razimă nu pe aceea, că ei nu-L pot vedea, ci pe faptul că ei dinadins nu vreau să-L vadă.

Ei preferă să trăiască în întunecul necredinței, unde se simt mai liberi, nestingheriți de nimeni și de nimic, în viața lor de plăcere.

Necredința lor este o simplitate tclută. Fără îndolală ei n'au măsurat distanța dintre soare și pământ și totuși nu vor nega existența spațiului imens de treisute șalzece de milioane de kilometri, care desparte aceste corpuri cerești.

Deasemenea ei nu vor nega că soarele e de milioane de ori mai mare în comparație cu pământul nostru, deși ochiul nostru îl vede pe cer așa de mic.

Decl o simplă privire a unui ochi sincer, neorbit de nebunia lumii acestuia, va găsi pe Dumnezeu ca autor ale tuturor văzutele și nevăzutele. Și atunci sufletul fiecăruia nu poate rămâne mut și rece, ci va striga:

O, Doamne, dă-ne mai multe lumină, ca să putem pătrunde cât de adânc adevărul Tău.

Pr. A. Cuznețov

Vă iubiți copiii? Vă iubiți părinții și rudele? Camuflați bine ferestrele, ușile, curțile de lumină, etc. Orice neglijență a voastră o vor plăti scump și ei.

Despre ce să predicăm?

În *Dumineca Stăbănogului* (7 Mai 1944) vom vorbi despre: **CĂRȚILE BISERICESTI.**

Când am vorbit despre dezvoltarea cultului creștin am arătat că, între elementele cari au format dela început podoaba lui aleasă, un loc însemnat îl ocupau cetirile și tălmăcirile din Sf. Scriptură, precum și felurile rugăciuni și cântări isvorâte din pietatea celor dintâi creștini. Toate aceste rugăciuni și cântări, ca și părțile ce urmau a se ceti la cultul divin, s'au adunat cu vremea în anumite cărți, pentru ca în chipul acesta să se poată folosi mai ușor la sf. slujbe și să se păstreze în același timp mai cu scumpătate toată comoarea lor pentru urmași. Aceste cărți, cari cuprind în același timp și regulile după cari să se folosiască rugăciunile, cântările și cetirile la sf. slujbe, se numesc *cărți bisericești* sau *cărți de ritual.*

Ele cuprind viața și învățăturile Mântuitorului nostru Iisus Hristos și a sf. Săi Apostoli, precum și toate cântările și rugăciunile ce au a se rosti la diferitele slujbe, cari formează haina aleasă a întregului nostru cult divin. Unele din ele s'au alcătuit din cuvântul inspirat al Sf. Scripturi, iar altele au strâns în paginile lor toate rugăciunile și cântările pe cari sf. Părinți și alți creștini pioși le-au alcătuit din căldura credinței lor și cu aprobarea Bisericii le-au introdus în cultul creștin. Intre cele dintâi se numără: *Evanghelia*, *Apostolul* și *Psaltirea*, iar din cele de felul al doilea fac parte: *Liturghierul*, *Euhologul*, *Octohul*, *Mineiul*, *Triodul*, *Penticostarul*, *Ceaslovul*, *Tipiconul* și *Viețile Sfinților.*

Evanghelia este cartea sfântă care cuprinde cele patru evanghelii scrise de sf. Matei, Marcu, Luca și Ioan, și în cari ni se înfățișează viața, faptele și învățăturile Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Iar *Apostolul* cuprinde Faptele Apostolilor și toate epistolele scrise de dânsii pentru lămurirea tuturor învățăturilor lăsate lor de Fiul lui Dumnezeu. Din aceste două cărți se citesc la sfintele slujbe anumite părți, pentru ca din ascultarea și tălmăcirea lor credincioșii să se întăriască și mai mult în credința creștină și să ajungă la o cunoștință cât mai temeinică a adevărilor pe care ea le propovăduiește. În acest scop atât cele patru evanghelii, cât și cărțile cari formează cuprinsul Apostolului, s'au împărțit încă din veacul al V-lea în așa numitele *pericope* sau bucăți de cetit, rânduite pentru fiecare zi, săptămână și lună a anului, ca și pentru diferitele împrejurări de viață în cari se citesc atari bucăți din Sf. Scriptură. Cetirea lor se începe din ziua de Paști și se urmează tot anul, după împărțirea făcută de sf. Părinți, iar cuprinsul lor este în genere potrivit sărbătorii sau slujbei ce se face în sau afară de biserică.

Cuprinsul acestor două cărți au înrăurit întotdeauna în chip deosebit asupra vieții creștinești. În

cuvintele lor dumnezeiești credincioșii noștri au găsit întotdeauna cel mai sigur îndreptar al vieții lor și în acelaș timp cel mai puternic întăritor în greua luptă cu toate ispitele și necazurile legate de vremelnicia ei. La lumina adevărilor din cuprinsul lor s'au sguduit atâtea conștiințe robite păcatului și s'au întors din nou la calea ce duce spre cer. Chiar și acolo unde orice încercare omenească nu mai putea aduce nici o schimbare, totuși cuvântul dumnezeesc al acestor sfinte cărți a trezit conștiințele, a întărit inimele și a călăuzit pașii omului pe cărările adevăratei lui vieți. Au avut și au această putere deosebită pentru că după însăși cuvintele sf. Apostol Pavel, „*Evanghelia lui Hristos este puterea lui Dumnezeu, spre mântuire tot celui ce crede*” indiferent de starea și originea lui (Rom. 1, 16).

Alături de aceste două cărți bisericești, un rol tot atât de înălțător l-a avut în viața creștină și *Psaltirea* regelui David. Este cartea care cuprinde cei 150 psalmi ai lui David, împărțiți în 20 de *catisme* sau *șezând* — pentru că în decursul cetirii lor se putea șede — fiecare catismă cuprinzând la rândul ei trei stări, spre a se ușura în acest chip ascultarea lor din partea credincioșilor.

Alcătuită în cea mai mare parte de împăratul David în momentele lui de întoarcere căită la Dumnezeu, sau în clipele de restriște și de profetică viziune a timpurilor mesianice, cartea psalmilor a pătruns dela început în cultul creștin și în cetirea ei creștinii au găsit întotdeauna tot atâtea prilejuri de întărire în vremuri grele și tot atâtea momente de înălțare a cugetelor spre înălțimile liniștite ale împărăției cerești. Insuși sf. Apostol Pavel, convins de acest rost mântuitor al psalmilor, scrie celor din Efes și Colose: „*să vă umpleți de Duhul, vorbind între voi în psalmi și în laude și în cântări duhovnicești, laudând și cântând în inimile voastre Domnul*” (Efes. 5, 10; Colos 3, 16). Iar sf. Vasile cel Mare, în comentarul său la psalmi, scrie atât de convingător: „*Psalmul este liniștea sufletelor, răsplătitorul păcii, potolitorul gălăgiei și valului gândurilor... Psalmul este alungătorul demonilor, aducătorul ajutorului îngeresc, armă pentru teama de noapte, liniște pentru oboseala zilei, pavăza prunecilor, podoaba tinerilor, mângălerea bătrânilor, iar pentru femei una din cele mai potrivite podoabe. El face ca pustuirile să se simtă locuite și ca lumea de prin târguri să se arate înfrânată... el înveselește sărbătorile și face să se nască în inima omului dorul după Dumnezeu*”.) Dată fiind această bogăție și putere de înrăurire a acestor psalmi în viața creștinului, sf. Părinți au rânduit ca psaltirea întreagă să se citească în fiecare săptămână odată la sf. slujbe, iar în postul cel mare această cetire să se facă de două ori în decursul aceleași săptămâni.

) Sf. Vasile cel Mare: *Comentar la Psalmi*. Trad. de Pr. Dr. Ol. N. Căciulă. București 1939 p. 25.

În afară de aceste cărți cari cuprind părți anumite din Sf. Scriptură, sf. Părinți și scriitori bisericești au mai alcătuit și alte cărți cari sunt tot atât de trebuincioase la săvârșirea cultului nostru creștin. Între acestea un loc de frunte îl ocupă *Liturghierul*, care cuprinde rânduiala vecerniei, utreniei, proscomidiei și a celor trei Liturghii, a sf. Ioan Gură de Aur, Vasile cel Mare și Grigorie Dialogul, precum și alte rugăciuni pentru diferitele trebuințe din viața omului. Tot pentru folosirea din partea preotului s'a alcătuit și *Euhologiul* sau *Molitvelnicul*, o altă carte bisericească care cuprinde rânduiala sfintelor Taine, a sfințirii apei și a altor obiecte, slujba înmormântării, precum și alte servicii și rugăciuni necesare în diferitele ocaziuni din viața creștinului, începând dela naștere până la moarte.

Pentru cântările și rugăciunile ce se rostesc dela strană sf. Părinți au mai alcătuit: *Octoihul*, o carte care cuprinde cântările dela sf. slujbe pe cele opt glasuri, fiecare glas ținând o săptămână. După terminarea celor opt săptămâni, rânduiala glasurilor începe din nou și ține așa tot anul, afară de timpul când se cântă din triod și penticostar. Compunerea lui se datorește sf. Ioan Damaschinul și altor scriitori pioși.

Mineialul, este o carte care cuprinde cântările dela slujbele sărbătorilor și a sfinților pomeniți în fiecare zi a anului, precum și viețile pe scurt a acestor sfinți. Toate aceste cântări sunt împărțite în 12 volume, după numărul celor 12 luni ale anului, fiecare volum purtând numele lunii respective.

Triodul cuprinde cântările serviciilor dumnezeiești din timpul postului mare, precum și a celor trei săptămâni premergătoare, începând cu Dumineca vameșului și a fariseului. Cântările lui se deosebesc de cele din octoih și mineiu, atât prin numărul cântărilor canonului, cât mai ales prin cuprinsul și duioșia melodiilor cu cari se cântă, spre a putea deștepta cât mai multă căință în sufletele celor ce le ascultă și ai îndemna spre o înfrânare cât mai plăcută lui Dumnezeu.

Penticostarul cuprinde rânduiala sf. slujbe dela Dumineca Învierii până la Dumineca după Rusalii (a tuturor sfinților). El este pentru acest răstimp tocmai ceea ce este triodul pentru postul Paștilor, cu deosebirea că toate cântările lui exprimă deosebita bucurie pentru marea înviere a Mântuitorului.

Ceaslovul este cartea în care se cuprinde slujba ceasurilor, precum și rugăciunile și cântările celor șapte laude, acatistele și alte slujbe bisericești. Este una din cele mai îndătinute cărți la a cărei cuprins creștinul zăbovește și în timpul lui liber de acasă.

Pentru înfașurarea regulilor după cari au a se săvârși sf. slujbe în tot decursul anului bisericesc, sf. Părinți au alcătuit și așa numitul *Tipicon*, iar pentru îndrumarea credincioșilor spre o viață cât mai

curată, au adunat în cărți aparte și *Viețile Sfinților*, din a căror cetire se pot culege atâtea și atâtea îndemnuri pentru sbuciumata noastră viață.

Toate aceste cărți bisericești s'au bucurat întotdeauna de o prețuire deosebită în viața credincioșilor noștri. Îndeosebi acele cari înfățișează în cuprinsul lor viața și învățăturile Mântuitorului, erau îngrijite și păstrate cu deosebită scumpătate, ca tot atâtea comori prețioase ale sufletului lor credincios. Chiar și în timpul prigoanelor păgâne, când poruncile împăraților prigonitori cereau îndeosebi distrugerea și arderea acestor cărți, creștinii preferau mai bine să moară în cele mai îngrozitoare chinuri decât să destăinuie locul unde acestea erau ascunse de furia prigonitorilor. În cuprinsul lor creștinii au văzut întotdeauna cel mai sigur îndreptar și cel mai bun mijloc de păstrare a legăturii cu Stăpânul lor ceresc și cu sfinții Lui, precum și cu toți aceia cari din credința și pietatea lor au alcătuit frumoasele rugăciuni și cântări cari împodobesc acest cuprins. Din acest motiv și în timpurile noastre toate aceste cărți se bucură de aceeaș aleasă prețuire și multe din ele sunt cetite cu deosebită dragoste de credincioșii noștri, deoarece în cuprinsul lor găsim, ca și înaintașii, acelaș mijloc înălțător de preamărire a lui Dumnezeu și a sfinților Lui, precum și cel mai bun călăuzitor pe cărările adevăratei vieți creștine. T.

Cărți

† P. S. Veniamin Nistor: CHESTIUNEA DENATALITĂȚII ÎN BANAT. Caransebeș 1944.

Denatalitatea și împreună cu aceasta depopularea Banatului este o problemă care îngrijorează de multă vreme pe conducătorii cu simț de răspundere ai neamului și ai Bisericii strămoșești.

Mai nou, P. S. S. Părintele Episcop Veniamin al Caransebeșului dă o nouă alarmă, prin studiul despre „Chestiunea denatalității în Banat“. Lucrarea P. Sfinției Sale nu are proporții mari, însă e cât se poate de cuprinzătoare. Conține într-o ordine sistematică și sintetică aproape tot ce s'a spus până acum despre cauzele depopulării „mândrului Banat“ și indică cele mai bune remedii de îndreptare a răului.

Cauzele depopulării, înșirate de P. Sfinția Sa, sunt: sistemul de 1-2 copii, mortalitatea infantilă, concepția materialistă și egoistă a bănățenilor despre viață, luxul exorbitant, căsătoriile de probă între fete de 12-14 ani și băieți de 16-18 ani, concubinajul, limita de vârstă (acum ridicată), bolile sociale, epidemiile, accidente, cataclismele, sectele și mai ales slăbirea credinței religioase.

Referindu-ne la prima cauză, la sistemul de 1-2 copii, e destul să cităm următoarele date statistice, privitoare la starea familiară a intelectualilor cărășeni,

de unde se pare că începe răul. Cităm: „În orașul Caransebeș, sunt 31 de avocați, dintre cari 10 necăsătoriți, 7 căsătoriți fără copii, 11 cu un copil și 3 cu doi copii. Medicii: 4 căsătoriți fără copii, 4 cu 1 copil și 1 cu doi copii. Profesorii: 12 fără copii, 6 cu un copil, 3 cu 2 copii și 2 cu 3 copii... Statistica familiilor preotești din Episcopia ort. rom. a Caransebeșului ne arată următoarea situație: 92 preoți nu au nici un copil (din aceștia vreo 30 sunt în primii ani de preoție), 91 preoți au un copil, 106 preoți au doi copii, 29 preoți au trei copii, 9 preoți au 4 copii, 2 au 5 copii și unul 6 copii“ (p. 3-4).

Remediile de ordin religios-moral, indicate de P. S. Veniamin, sunt: *încreștinarea vieții familiare* prin creșterea tineretului în școala primară, în organizația „Sf. Gheorghe“, în Școala de Duminecă și în Oastea Domnului, pentru a da *mame bune și creștini practicanți ai virtuților creștine*. Nu poate lipsi *predica preotului prin viața sa pilduitoare*.

Remediile de ordin social-material, care vor sprijini și completa strădaniile Bisericii, cad în grija Statului, care are datoria să ocrotească familiile cu copii mulți, să dea ajutoare, scutiri și premii funcționarilor și muncitorilor cu copii, — ajutorul de 1000 lei pentru un copil fiind prea redus în proporție cu cheltelile pentru creșterea lui, — apoi impunerea celibatelor, obligativitatea certificatului prenupțial, mărirea impozitelor asupra averilor cu soți fără copii, exproprierea până la 100 a celor ce mor fără descendenți direcți, împrumutarea părinților cu copii mulți și fără avere, prestații și obligații pentru familiile fără copii, scutiri, ajutoare în natură și alte avantagii pentru familiile cu copii, stărpirea concubinajului, pedepsirea avorturilor și oprirea căsătoriilor între nevârstnici, obligativitatea căsătoriei religioase, ocrotirea mamei și a copilului prin ajutoare și asistență medicală gratuită, colonizarea satelor bănățene deficitare cu elemente harnice și viguroase, ridicarea moralului satelor printr-o propagandă care să înlăture „ideile de emancipare și de falsă civilizație“, etc. sunt tot remedii de îndreptare, a căror urgență și eficacitate nu se mai poate pune la îndoială.

Mai departe, P. S. Veniamin dă numeroase *date statistice și tablouri* despre creșterea și scăderea sufletelor în comunele din Eparhia Caransebeșului, începând cu anul 1900, — câteva și mai vechi, de când începe dezastrul, — din cari se vede limpede situația îngrijorătoare a descreșterii și prin aceasta a depopulării Banatului nostru românesc.

Cine poate să nu se cutremure în fața lor?...

Înlăturarea cauzelor prin aplicarea remediilor indicate de P. S. Veniamin, pentru a reda Românilor bănățeni vitalitatea pierdută, se impune ca un strigăt de alarmă în fața unei primejdii de moarte. Și nu numai pentru Banat, ci pentru toate ținuturile căzute în starea de sterilitate și denatalitate.

Informațiuni

■ **DUMINECĂ** în 30 Aprilie c. a avut loc sfințirea bisericii din Micălaca-Nouă. Raportul sosind cu întârziere, în lipsă de spațiu, îl vom publica în numărul viitor.

■ **ȘEDINȚĂ PLENARĂ.** Ven. Consiliu Eparhial a ținut Joi în 4 Mai c. ședință în secții unite. Cu ocazia aceasta, au fost aprobate rapoartele anuale, care se vor prezenta Adunării Eparhiale, convocată pe Dumineca viitoare.

■ **COMEMORARE.** Miercuri în 3 Mai 1944, Curtea de Apel din Arad a comemorat, printr'o festivitate patriotică impresionantă, cei 25 ani de justiție românească. Cu acest prilej a fost ridicată, în fața Tribunalului, o frumoasă troiță, lucrată de elevii Școlii de Arte și Meserii după proiectul d-lui Laurian Popa, în memoria magistraților și funcționarilor din circumscripția Curții de Apel Oradea-Arad, căzuți pentru Cruce și Patrie. Troița a fost sfințită de P. S. S. Părintele Episcop Andrei, după care au rostit cuvântări d-nii Gh. Seșan președ. Tribunalului, Al. Voștinariu funcționar, Dr Al. Vașvari și dl Dr Oct. Lupaș, primarul Municipiului. După sfințirea troiței, a avut loc o ședință festivă, în cadrul căreia au vorbit d-nii Dr. Al. Vașvari, prim președintele Curții de Apel, P. S. S. Părintele Episcop Andrei, Dr L. Popovici prim-procuror al Curții de Apel, Dr S. Ispravnic-senior, Dr S. Păscuț, Dr. V. Avramescu și Dr. N. Zigre fost ministru.

Dăm aci, după note, *cuvântarea* P. S. S. Părintelui Episcop Andrei:

„Socot că cel dintâiu cuvânt pe care trebuie să-l aduc în numele suflării românești din Arad, trebuie să fie un cuvânt de mulțumire pentru organizarea acestei sobre serbări. Orice manifestație este semnul unei biruințe. Pentru această biruință trebuie să ne întărim sufletele.

„Sunt bucuros pentru tot ceea ce s'a realizat aici și simt o deosebită plăcere pentru ridicarea acestei troițe din fața Tribunalului, care va servi pilda celor ce s'au jertfit și pentru țară și pentru dreptate.

„Dați-mi voie să fac o mărturisire de credință de felul cum vede biserica noastră, justiția. Justiția în parte dreptate ori dreptatea este semnul de robustețe al poporului nostru. De aceea îmi iau dreptul să fac o afirmație. D. Președinte a spus că serbăm azi 25 ani de justiție românească aci. Dar mie mi se pare că se comemorează nu 25 ani, ci 2000 de ani de dreptate românească. Simțul de dreptate l-am moștenit dela părinții noștri și a fost păstrat întotdeauna. Dreptatea românească a existat în toate timpurile pe aceste meleaguri. Aduceți-vă aminte de cnejii cari împărțeau această dreptate.

În toate timpurile justiția românească și-a avut exponentii ei. Cine nu își amintește de marele jurist român Gheorghe Plopu, care a pornit din rândurile țaranului, ca să iacă acestuia o cât mai mare dreptate. Mai apoi în 1919, românii au dat figurile proeminente ale juriștilor dr. Alexandru Marta și

Ioan Pap. Aceste persoane sunt elite personale în care se oglindește întreg sufletul neamului. Aceștia au fost crescuți în duhul credinței noastre străbune și ajunși judecători au făcut numai ceea ce se numește dreptate.

Noi teologii propovăduim adevărul, d-voastră dreptate. Aceste două concepții sunt în strânsă relație. Nu poate fi împărțită dreptatea dacă nu se cunoaște adevărul. Iată prin urmare că există o foarte strânsă legătură între biserică și justiție.

Și acum, dați-mi voie să exprim două deziderate din partea bisericii. Am dori ca această Curte de Apel, ale cărei roade sunt așa de frumoase, să ni se lase nouă arădanilor. Suntem mândri de ea și de aceea vrem să ne-o păstrăm. Al doilea deziderat este următoarea dorință:

Știm că legile nu sunt numai literă, ci și spirit. Sfânta Scriptură zice: „Litera ucide, spiritul înalță“. Iată pentru ce vă rugăm să aveți sufletul mare și adevărat de buni credincioși și să spiritualizați literatura legii, ca astfel să o împărțiți tuturor acelor cari nu doresc altceva decât dreptatea și numai dreptatea“.

■ **CURSURILE** dela Academia Teologică din Arad se termină în 20 Mai c. Examenele anuale se vor face între 2-6 Iunie c. Incheierea anului va avea loc în 7 Iunie c. iar examenle generale între 7-8 Iunie.

■ **PĂRINTELE D. STĂNILOAE** a publicat în „Telegraful Român“ sub titlul „Un neam trăește prin sufletul său“, un substanțial și judicios articol — ca de altfel tot: ce scrie P. Cucernicia Sa, — din care ne permitem să reproducem următoarele pasagi:

Războaiele și băjenile vântură de obicei lucrurile neesențiale și inconsistente ale civilizației, toate acele șubrede construcții prin cari omul a căutat să-și facă viața mai desfătăată, molesindu-se și uitându-și de suflet. Viața redusă la simplitatea și esențialul ei, adică la puterea de a exista prin virtuțile sufletului, nu o poate păgubi, exceptând pe cei ce stau față în față în fronturile de luptă.

De aceea neamurile nu pier niciodată prin cauze externe, ci numai când au intrat într'o putreziciune internă, prin decădere sufletească sub influența unei civilizații care roade temelile ei morale.

Un neam până își are sufletul tare, sănătos, nu are să se teamă pentru existența lui. Tăria sufletului atârnă însă atât de mult de credința religioasă, înât se poate chiar spune că se exprimă prin credință. Vârtoșenia sufletească se arată prin credință. Sufletul slab, sufletul epavă, e sufletul care nu mai poate crede. Cu cât e mai neșovăitoare, mai neclătinată credința, cu atât e mai tare sufletul și cu atât e mai în stare cel ce-l are să suporte orice, să se adapteze la orice împrejurare grea să biruie prin răbdare, prin optimism, prin nădejde, strămtorările

Noi putem avea o deplină siguranță pentru neamul nostru, căci întrunește aceste condiții. Nu e vorba de soarta personală a unora dintre noi. Ori:are ar fi ea, putem avea certitudinea absolută că neamul nostru de plugari cu suflet tare va trăi. Un neam ca acesta nu e atins de nimic. Tot ce poate veni trece pe deasupra lui.

Linistea lui sufletas a i o spune aceasta liniste care e în acelaș timp semnul măreț al tăriei lui de suflet și al credinței peste care nu trece nici o umbră.

Un student teolog care a sosit dela 'ași în zilele trecute imi spunea ce impresie reconfortantă i-a făcut vederea plugurilor, cari aproape de Iașul rămas pustiu își arau pământurile în acelaș ritm domol al eternității coborâte în timp. Iar un plugar, rudenie de a mea, nimerindu se în casă la mine în timpul unei alarme aeriene, după bombardamentul dela București, și văzând tulburarea celor ai casei, nu mai știa cum să i liniștească Iar de vremurile ce or putea să vină spunea: „Noi n'avem nici o grijă de de. Ne doare numai gândul la feciorul din Crimeia și la fata dela București. Cât pentru noi, chiar așa ne simțim de par'că nici n'ar fi nimic“.

Neliniste îi mai strecurăm poporului noi, domnii, cari nu mai avem tăria lui de suflet.

Să învățăm dela popor, turnând fier în trestia ființii noastre, care tremură exagerat la toate adierile.

Să ne întărim mai ales prin certitudinea că ceva va sta și va rămâne nemprăștiat de asprimea acestor vremuri: nația noastră cea sănătoasă și credincioasă.

Școala de Duminecă

20. Program pt. Dum. Samarinenței (14 Mai) 1944.

1. Rugăciune: Învierea lui Hristos văzând...
2. Cântare comună: Hristos a înviat...
- 3—4. Cetea Evangheliei: (Ioan 4, 5—42) și Apostolului (Fapt. Apost. 11, 19—30) zilei cu tâlcuire.
5. Cântare comună: Ingerul a strigat... (70. Cânt. rel. pag. 32).
6. Cetire din V. T.: Amintirea fărădelegilor din trecut. (A doua lege cap. 9).
7. Povețe morale: Intrebuițarea bunurilor vremelnice. (Cartea Înțel. lui Iisus Sirah c. 14).
8. Intercalații: Poesii rel. etc.
9. Cântare comună: Cu trupul adormind... (70. Cânt. rel. pg. 31.)
10. Rugăciune: Rugăciunea 5. dela Vecernie.

*

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943). A.

Nr. 2048, 1944.

Concurse

Se publică concurs *din oficiu*, prin numire, cu termen de 15 zile, pentru postul de preot ajutor pe lângă preotul Nicolae Toma dela parohia Cil, protopopiatul Gurahonț.

VENITE:

1. $\frac{1}{2}$ din sesiunea parohială de circa 24 jug.
2. $\frac{1}{2}$ din stolele legale și birul legal.
3. $\frac{1}{2}$ din grădina parohială.
4. Locuință în edificiul fostei școale confesionale.
5. Salarul dela Stat după o parohie bugetară.
6. 1000 lei lunar dela preotul paroh pentru conducerea oficiului parohial.

Preotul ajutor va suplini pe preotul paroh în

toate serviciile publice și particulare, va catehiza elevii și va conduce oficiul parohial.

Preotul ajutor va achita din al său impozitele după beneficiul său preoțesc.

Parohia este de cl. I (primă).

Cerurile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial ținută la 27 Aprilie 1944.

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian
consilier, referent eparhial.

Nr 2121/1944.

Se publică concurs *din oficiu*, prin numire, cu termen de 15 zile, pentru parohia de cl. III-a Clungani, protopopiatul Halmagiu.

VENITE:

1. Sesiunea parohială, circa 14 jug.
2. Stolele și birul legal.
3. Salarul dela Stat.

Cerurile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial.

Preotul numit va plăti toate impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Arad, la 1 Mai 1944.

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian
cons. ref. eparhial.

Nr. 2122 1944.

Se publică concurs *din oficiu*, prin numire, cu termen de 15 zile pentru parohia Valea Mare, protopopiatul Gurahonț

VENITE:

1. Stolele și biroul legal.
2. Salarul dela Stat.
3. Folosința casei parohiale.

Parohia este de cl. III (treia).

Cerurile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial.

Preotul numit va plăti toate impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Arad, la 1 Mai 1944.

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian
consilier referent eparhial.

2179-1944.

Comunicat

Comunicăm aci mai jos, în copie, pentru preoții din județul Vaslui evacuați în jud. Arad, ordinul Sf. Episcopii a Hușilor Nr. 1825 1944.

Copie: Prea Sfințite, O parte din preoții Eparhiei Hușilor cu protopopii din Vaslui s'a evacuat și în Eparhia Prea Sf. Voastre înainte de vreme, lăsând bisericile închise și pe credincioși în suferințe în aceste vremuri și de Sfintele sărbători ale Învierii Domnului. Intrucât lipsa lor dela parohii amenință autoritatea morală a slujitorilor, întărirea Bisericii și viitorul neamului, Vă rugăm să le puneți în vedere prin protoereii respectivi să se întoarcă imediat la parohiile lor. Cu frățești îmbrățișări ss. † Grigorie Episcop p. Consilier referent ss. Indescifrabil. Huși la 1 Mai 1944.

Consiliul Eparhial.